ὅτι διὰ τούτων ηὐξήθη μεγάλως ὁ λεξιλογικὸς θησαυρὸς αὐτῆς[1], ἐξεφράσθησαν καὶ ἐχρωματίσθησαν ὡς τοιαῦται ἢ τοιαῦται πολλαὶ αὐτῆς ἔννοιαι, ὅτι δὲ ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ πολλῶν ἐκ τούτων καὶ ὁ τύπος καὶ ἡ σημασία, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, μετεβλήθη, ἡ χρῆσις περιωρίσθη ἢ ηὐρύνθη, ὅτι ἄλλα περιέπεσαν εἰς ἀχρηστίαν καὶ ἄλλα ἀνεφάνησαν νέα ἐγχώρια ἢ ξένα καὶ ὅτι ἡ παρακολούθησις τούτων ἀποτελεῖ μέγα κεφάλαιον τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλην. γλώσσης, ὅτι δὲ τὸ μέγα τοῦτο καὶ ποικίλον ἔργον δὲν δύναται κατὰ τὸ πλεῖστον νὰ γίνῃ εἰμὴ ὑπὸ Ἑλλήνων ἐπιστημόνων, ὅταν τις λάβῃ πάντα ταῦτα πρὸ ὀφθαλμῶν, νοεῖ πόσον εὑρεῖς ὁρίζοντες ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν τριῶν χιλιάδων σχεδὸν ἐτῶν ἐμφανίζονται πρὸ αὐτῶν καὶ τίνα μεγάλα καθήκοντα, ἐπιστημονικὰ καὶ ἐθνικά, ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς Ἕλληνας γλωσσοδίφας. Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι δὲν θὰ φανῶσιν ἀνάξιοι τούτων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ. — Περὶ τῶν συνοδικῶν τόμων, *ὑπὸ* ***Κ. Μ. Ράλλη****.

Τόμος *συνοδικὸς* Ι. δηλοῦται καὶ διὰ τῶν ὅρων: *ἐκκλησιαστικός*[1], ἢ *ἱερός*[2]. Ἔστι δ' ὅτε ὁ συνοδικὸς τόμος δὲν δίδει εἰς ἑαυτὸν τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος[3], τῆς ἐπωνυμίας αὐτοῦ ὡς τόμου δοθείσης δι' ἄλλου γράμματος[4].

ΙΙ. Καλεῖται ἡ εἰς ἐκκλησιαστικὰ ἀφορῶσα, τέμνουσα δὲ καὶ λύουσα συνήθως *ἀμφιβολίας* καὶ *ἀμφισβητήσεις* ἀπόφανσις[5] συνόδου, συνήθως πατριαρχικῆς, ἔστι δ' ὅτε καὶ

---

[1] Ἐπ' ἐσχάτων ἀνέγνωσα ἔν τινι ἐφημερίδι τὴν λέξιν *συγγραφιλίκι*.

* Ἐξήγησις συντετμημένων λέξεων.

Α. Ρ. = Acta Patriarchatus Constantinopolitani, edit. Miklosich et Müller.

Κ. Δ. = Κανονικαὶ διατάξεις ἐκδ. ὑπὸ Μ. Γεδεών.

Π. = Πατριάρχης.

Π. Ε. = Πατριαρχικὰ ἔγγραφα ἐκδ. ὑπὸ Κ. Δελικάνη.

Σύντ. = Σύνταγμα ἱερῶν κανόνων ἐκδ. Γ. Α. Ράλλη καὶ Μ. Ποτλῆ.

[1] Οὕτως ἐν τῷ ἀπὸ Νοεμβρίου 1344 γράμματι τοῦ Π. Ἰωάννου ΙΔ' τοῦ Καλέκα, Α. Ρ. **1**, σ. 241.

[2] Οὕτως ἐν τῷ ἀπὸ Φεβρουαρίου 1347 συνοδικῷ τόμῳ τοῦ Π. Ἰωάννου ΙΔ' τοῦ Καλέκα, Α. Ρ. **1**, σ. 247, ἐν τῷ ἀπὸ 23 Μαΐου 1847 γράμματι τοῦ Π. Ἀνθίμου τοῦ ΣΤ' πρὸς τὸν Μ. Σερβίας Πέτρον, Π. Ε. **3**, σ. 761.

[3] Οὕτω λ. χ. τὸ ἀπὸ Αὐγούστου 1831 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἐπικυρωτικὸν βεβαιωτήριον γράμμα τοῦ Π. Κωνσταντίου τοῦ Α' τὸ ρυθμίσαν τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐν Σερβίᾳ ἀρχιερέων. Π. Ε. **3**, σ. 746 - 749.

[4] Οὕτω τὸ ἀπὸ Αὐγούστου 1831 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα ἀπεκλήθη *τόμος* διὰ τοῦ ἀπὸ 23 Μαΐου 1847 γράμματος τοῦ Π. Ἀνθίμου τοῦ ΣΤ' πρὸς τὸν Μ. Σερβίας Πέτρον, αὐτ. σ. 761.

[5] Ὅρα τὸν ἀπὸ 1663 τόμον τῶν τεσσάρων πατριαρχῶν τὸν λύσαντα ζητήματά τινα ἐν Π.Ε. **3**, σ. 93 ἑπ.

ἄλλης αὐτοκεφάλου ἐκκλησίας. Τοιοῦτος ὑπῆρξε λ. χ. ὁ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν Ἰωάσαφ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου ἀπὸ Φεβρουαρίου 1719 συνοδικὸς τόμος περὶ εἰρήνης κλπ.[1]. Αἱ τοῦ τόμου διατάξεις καὶ καθόλου ἀποφάνσεις δηλοῦνται καὶ διὰ τῶν λέξεων: «*ὅροι, οἱονεὶ κανόνες, θεσμοὶ ἐκκλησιαστικοί*»[2].

III. Ἐκδίδοται ἔστιν ὅτε τῇ συγκαταθέσει «*συμφώνῳ γνώμῃ*» καὶ ἑτέρου πατριάρχου ἐν ἐνεργείᾳ[3] ἢ καὶ πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως πρῴην καὶ ἑτέρου Π. ἐν ἐνεργείᾳ[4] ἢ καὶ τριῶν ἐν ἐνεργείᾳ πατριαρχῶν[5] ἢ καὶ τῶν τεσσάρων[6].

IV. Περιέχει 1. ἐπανάληψιν Α΄ κανόνων. Οὕτως ἐπανέλαβον ἐκ τῶν συνοδικῶν τόμων ὁ ἀπὸ Φεβρουαρίου 1719 τόμος ὁ εἰς τὴν εἰρήνην κλπ. ἀφορῶν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν Ἰωάσαφ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ἀθέσμως ἐπιπηδᾶν εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον, ἐπισείσας ποινὰς κατὰ τοῦ τοῦτο ἀποτολμῶντος καὶ τῶν συνεργῶν αὐτοῦ[7], ὁ ἀπὸ Ἰουλίου 1796 τοῦ Π. Γερασίμου τοῦ Γ΄ καὶ ὁ ἀπὸ Νοεμβρίου 1806 τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Ε΄ ἐν κεφαλ. Α΄[8] ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν τοὺς κανόνας ιδ΄ καὶ ιε΄ τῆς ἐν Τρούλλῳ πενθέκτης συνόδου ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν, ἧς κάτω δὲν ἐπιτρέπεται ἡ χειροτονία ὑποδιακόνων, διακόνων καὶ πρεσβυτέρων· ἐν κεφαλ. Β΄[9] τὴν κατὰ τοὺς κανόνας θ΄ τῆς α΄ οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ ϛ΄ τῆς δ΄ οἰκουμενικῆς συνόδου τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ χειροτονεῖν ἀνεξετάστως καὶ ἀπολύτως, ἐν κεφαλ. Ε΄ καὶ ΣΤ΄[10] τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ παρέχειν τοὺς ἐπισκόπους ἄδειαν γάμου ἐν κεκωλυμένῳ βαθμῷ ὡς καὶ μετὰ αἱρετικῶν καὶ ἑτεροδόξων καθόλου, ἐν κεφαλ. Η΄[11], τὸν λγ΄ ἀποστολικὸν κανόνα τὸν ἀπαγορεύοντα τὸ δέχεσθαι ξένους κληρικοὺς ἄνευ συστατικῶν γραμμάτων, ἐν κεφαλ. Γ΄ τὴν κατὰ

[1] Π. Ε. **3,** σ. 852 ἑπ.

[2] Τῶν ὅρων τούτων γίγνεται χρῆσις λ. χ. ἐν τῷ ἀπὸ Νοεμβρίου 1806 τόμῳ τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Ε΄. Κ. Δ. **2,** σ. 95 ἑπ.

[3] Οὕτως ὁ ἀπὸ Νοεμβρίου 1806 τόμος τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Ε΄, Κ. Δ. II 106 ἑπ., ἐξεδόθη καὶ τῇ συγκαταθέσει τοῦ Π. Ἱεροσολύμων Ἀνθίμου, συνυπογράψαντος αὐτόν.

[4] Οὕτω τὸν ἀπὸ Φεβρουαρίου 1839 συνοδικὸν περὶ συνοικεσίων τόμον τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ ΣΤ΄ συνυπέγραψαν καὶ οἱ πατριάρχαι πρῴην Κωνστάντιος ὁ Α΄ καὶ Κωνστάντιος ὁ Β΄, ὡς καὶ ὁ Π. Ἱεροσολύμων Ἀθανάσιος, Σύντ. **5,** σ. 175-176.

[5] Οὕτω φέρουσι τὰς ὑπογραφὰς τριῶν πατριαρχῶν ὁ ἀπὸ Μαΐου 1590 συνοδικὸς τόμος περὶ προβιβασμοῦ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Μόσχας εἰς πατριαρχεῖον καὶ δή, τὰς τῶν Π. Κωνσταντινουπόλεως, Ἱερεμίου τοῦ Β΄, Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ καὶ Ἱεροσολύμων Σωφρονίου, Π. Ε. **3,** σ. 24-26.

[6] Οὕτω ὁ ἀπὸ 1663 τόμος φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Διονυσίου τοῦ Γ΄, τοῦ Ἀλεξανδρείας Παϊσίου, τοῦ Ἀντιοχείας Μακαρίου καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Νεκταρίου. Αὐτ. σ. 93-118

[7] Π. Ε. **3,** σ. 852 ἑπ.

[8] Κ. Δ. **2,** σ. 109.

[9] Αὐτ. σ. 109 - 110.

[10] Αὐτ. σ. 111.

[11] Αὐτ. σ. 112.

τοὺς κανόνας μζ΄ τῆς ἐν Τρούλλῳ πενθέκτης συνόδου καὶ ιη΄ τῆς ἑβδόμης οἰκουμενικῆς συνόδου ἀπαγόρευσιν τοῦ διατρίβειν γυναῖκας ἐν ἀνδρώῳ μοναστηρίῳ καὶ ἄνδρας ἐν γυναικείῳ. Β΄ Προγενεστέρων πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν α΄ γραμμάτων. Οὕτω διὰ τοῦ ἀπὸ Ὀκτωβρίου 1688 τόμου τοῦ Π. Καλλινίκου τοῦ Β΄ ἐκυρώθησαν προγενέστερα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ γράμματα ἀποκηρύττοντα τὸ δῆθεν αὐτοκέφαλον τοῦ ἐπισκόπου τοῦ ὄρους Σινᾶ καὶ ἐπικυροῦντα τὰ ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματα τοῦ πατριαρχικοῦ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνου[1], ἢ β΄ τόμων. Οὕτω διὰ τοῦ ἀπὸ Φεβρουαρίου 1347 συνοδικοῦ τόμου τοῦ Π. Ἰωάννου ΙΔ΄ τοῦ Καλέκα ἐκυρώθη ὁ ἐπ' ἐλέγχῳ καὶ καταδίκῃ τῶν τοῦ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου διδασκαλιῶν τόμος[2]. Γ΄ Νόμων εἰς ἐκκλησιαστικὰ ἀφορώντων. Οὕτως ὁ ἀπὸ Δεκεμβρίου 1647 τόμος τοῦ Π. Ἰωαννικίου τοῦ Β΄ ἐρεισθεὶς ἐπὶ τῆς Ἰουστινιαν. νεαρᾶς πς΄ ἀπηγόρευσε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιδημίαν τῶν ἀρχιερέων, ἄνευ ἀδείας τοῦ Π.[3].

2. Ἑρμηνείαν κανόνων καὶ δι' αὐτῆς καθιέρωσιν Α΄ ἀπαγορεύσεων. Οὕτως οἱ συνοδικοὶ τόμοι ἀπὸ Ἰουλίου 1796 τοῦ Π. Γερασίμου τοῦ Γ΄ καὶ ἀπὸ Νοεμβρίου 1806 τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Ε΄ ἐν κεφαλ. Δ΄[4] ἐρεισθέντες ἐπὶ τοῦ ς΄ ἀποστολικοῦ κανόνος τοῦ ἀπαγορεύοντος τοῖς πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις τὸ ἀναδέχεσθαι κοσμικὰς φροντίδας, ἀπηγόρευσαν τοῖς κληρικοῖς καὶ μοναχοῖς νὰ γίνωνται παράνυμφοι, ἢ ἀνάδοχοι τῶν βαπτιζομένων[5] Ἢ Β΄ ἀργίας τῆς ἀπαγορεύσεως ἐφ' ὡρισμένῳ ὅρῳ. Οὕτω διὰ τοῦ ἀπὸ Μαΐου 1016 τόμου τοῦ Π. Σεργίου τοῦ Β΄ δι' ἑρμηνείας τοῦ μθ΄ κανόνος τῆς ἐν Τρούλλῳ πενθέκτης συνόδου τοῦ ἀπαγορεύοντος τὴν εἰς κοσμικὰ καταγώγια μεταβολὴν τῶν μοναστηρίων ἐκρίθη θεμιτὴ ἡ πρὸς κοσμικοὺς δωρεὰ μοναστηρίων ἐπὶ βελτιώσει αὐτῶν[6], ὁ ἀπὸ Νοεμβρίου 1806 συνοδικὸς τόμος τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Ε΄ ἐν κεφαλ. Γ΄[7] παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ χειροτονεῖν ἀπολύτως ἐπέτρεψε κατὰ συγκατάβασιν τὸ χειροτονεῖν ἐπ' ὀνόματι ἄλλοτέ ποτε διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς ἀρχιερεῖς *τιτουλαρίους*, ὁρίσας ἅμα καὶ τὰ καθήκοντα αὐτῶν.

3. Ἀκύρωσιν τοῦ ἀκυρώσαντος τὸν πρῶτον τόμον δευτέρου. Οὕτω διὰ τοῦ ἀπὸ 1843 τόμου τοῦ Π. Γερμανοῦ τοῦ Δ΄ ἠκυρώθη ὁ προγενέστερος τόμος τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Ε΄ ἔτ. 1806, ὅστις εἶχεν ἐπιτρέψει ἐπί τισιν ὅροις τὴν χειροτονίαν τιτουλαρίων ἀρχιερέων, ἀπαγορεύσας ἀπολύτως τὰς χειροτονίας τοιούτων· ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀπὸ Ἰου-

[1] Π. Ε. 2, σ. 410 ἑπ.

[2] Α. Ρ. 1, σ. 202 - 216 καὶ 243 ἑπ.

[3] Κ. Δ. 1, σ. 47 ἑπ.

[4] Κ. Δ. 2, σ. 111.

[5] Κ. Δ. 1, σ. 295 - 300.

[6] Ὅρα Βαλσαμῶνος ὑπόμνημα εἰς ιγ΄ κανόνα τῆς ζ΄ οἰκουμενικῆς συνόδου ἐν Συντ. 2, σ. 614.

[7] Κ. Δ. 2, σ. 110 - 111.

νίου 1845 τόμου τοῦ Π. Μελετίου τοῦ Γ΄ ἐπετράπη αὖθις τὸ ἐξ εὐλόγου αἰτίας χειροτονεῖν τοιούτους[1] ὁρισθέντων τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τῶν τιτουλαρίων ἀρχιερέων.

4. Μεταβολὰς ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῶν ἐπισκοπῶν καὶ ἐκκλησιῶν. Οὕτω Α΄ ὡς πρὸς τὴν προαγωγὴν ἀρχιεπισκοπῶν εἰς πατριαρχεῖα. Οὕτως ὁ ἀπὸ Μαΐου 1590 συνοδικὸς τόμος προὐβίβασε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Μόσχας εἰς πατριαρχεῖον[2], Β΄ ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν τῷ οἰκουμενικῷ πατριαρχείῳ ὑποκειμένων ἐκκλησιῶν ὡς αὐτοκεφάλων, ἀπονομὴν δ' αὐταῖς, ὧν καὶ αἱ ἄλλαι αὐτοκέφαλοι ἐκκλησίαι ἀπολαύουσι δικαίων. Οὕτω λ. χ. ἀνεγνωρίσθησαν αὐτοκέφαλοι αἱ ἐκκλησίαι τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ ἀπὸ 29 Ἰουνίου 1850 συνοδικοῦ τόμου, τοῦ σερβικοῦ κράτους—ἀνακηρυχθέντος εἰς βασίλειον—διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου 1879 τόμου, τοῦ βασιλείου τῆς Ρουμανίας διὰ τοῦ ἀπὸ 1885 τόμου.

5. Ρύθμισιν τῶν ἔν τινι χώρᾳ εἰς τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρχιερέων ἀφορώντων. Οὕτω τὸ ἀπὸ Αὐγούστου 1831 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἐπικυρωτικὸν βεβαιωτήριον γράμμα τοῦ Π. Κωνσταντίου τοῦ Α΄ ἐρρύθμισε τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐν Σερβίᾳ ἀρχιερέων[3].

6. Μεταβολὰς ἀφορώσας εἰς τὸ περιουσιακὸν δίκαιον τῆς ἐκκλησίας. Οὕτω διὰ τοῦ ἀπὸ Μαΐου 1641 τόμου τοῦ Π. Παρθενίου τοῦ Α΄ κατηργήθησαν αἱ *ζητεῖαι* τοῦ κλήρου, ἅτε ἀναλαβόντος τὰ τοῦ πατριαρχείου χρέη τοῦ αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας Ἰωάννου Βασιλείου Βοεβόδα[4], διὰ τοῦ ἀπὸ Σεπτεμβρίου 1641 τόμου τοῦ Π. Παρθενίου τοῦ Α΄ κατεστάθη τετραμελὴς διοικητικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐπιτροπεία[5], διὰ τοῦ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1643 τόμου τοῦ αὐτοῦ Π. Παρθενίου τοῦ Α΄ κατεστάθη καὶ αὖθις ἡ σχολάσασα οἰκονομικὴ ἐπιτροπεία μετά τινων μεταβολῶν[6].

7. Συμφωνίας πολιτείας καὶ ἐκκλησίας. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ τοῦ Π. Ἀλεξίου τόμος, καθ' ὃν ἀναθεματίζονται οἱ *ἀποστάται* καὶ *μουλτάριοι*, καὶ κατὰ τῶν βασιλέων ὅπλα ἐγείροντες καὶ τυραννίδα μελετῶντες[7].

8. Διατάξεις ἀφορῶσας εἰς γαμικὰ κωλύματα. Οὕτω οἱ συνοδικοὶ τόμοι ἔτ. 921 *περὶ ἑνώσεως*[8], ἀπὸ 21 Φεβρουαρίου 997 τοῦ Π. Σισινίου τοῦ Β΄ «*περὶ τοῦ μὴ λαμβά-*

[1] Κ. Δ. **2**, σ. 353 ἑπ.
[2] Π. Ε. **3**, σ. 24 - 26.
[3] Π. Ε. **3**, σ. 746 - 749.
[4] Π. Ε. **3**, σ. 288 ἑπ.
[5] Π. Ε. **3**, σ. 309 ἑπ.
[6] Αὐτ. σ. 314 ἑπ.
[7] Βαλσαμῶνος ὑπόμνημα εἰς κανόνας τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου ἐν Συντ. **3**, σ. 97.
[8] Συντ. **5**, σ. 4 - 10.

νειν δύο ἀδελφοὺς ἐξαδέλφας δύο»[1] καὶ ὁ ἀπὸ 10 Φεβρουαρίου 1839 περὶ συνοικεσίων τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ ΣΤ΄[2], καὶ εἰς ἄλλα ἐκκλησιαστικά.

V. Διατυποῖ ἐπὶ τῶν ἤδη τεθεσπισμένων εὐσυνόπτως τὰ αὐτά. Οὕτω κατ᾽ αἴτησιν τοῦ Π. Ἱεροσολύμων Δοσιθέου ἐπεδόθη ὁ ἀπὸ Ὀκτωβρίου 1688 συνοδικὸς τόμος τοῦ Π. Καλλινίκου τοῦ Β΄ περιέχων εὐσυνόπτως τὰ προγενέστερα συνοδικὰ γράμματα τὰ ἐκδοθέντα πρὸς ἀνατροπὴν τῶν νεωτερισμῶν τοῦ Ἀνανίου καὶ ἀναγνώρισιν τῶν ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Σινᾶ δικαίων τοῦ Π. Ἱεροσολύμων[3]. Ἀλλ᾽ οὐχὶ ἀείποτε ἐχρῶντο οἱ συνοδικοὶ τόμοι βραχυλογίᾳ. Οὕτω περὶ τοῦ ἀπὸ 21 Φεβρουαρίου 997 συνοδικοῦ τόμου τοῦ Π. Σισινίου τοῦ Β΄ τοῦ ἀπαγορεύοντος τὸν γάμον δύο ἀδελφῶν μετὰ δύο ἐξαδέλφων — ὅστις καταλαμβάνει ἐν τῷ Συντ. 5 τὰς σελίδας 11 - 19 — λέγει ὁ Ζωναρᾶς[4] *«πολλαῖς παρεκβάσεσι κέχρηται»*.

VI. Ἀφορᾷ εἴτε εἰς ἓν μόνον πρᾶγμα, εἴτε εἰς πλείονα. Οὕτω διὰ τοῦ ἀπὸ 1796 τόμου τοῦ Π. Γερασίμου τοῦ Γ΄ ἀπηγορεύθη 1. τὸ χειροτονεῖν διάκονον μὲν πρὸ τοῦ πέμπτου καὶ εἰκοστοῦ τῆς ἡλικίας ἔτους, ὑποδιάκονον δὲ πρὸ τοῦ εἰκοστοῦ καὶ πρεσβύτερον πρὸ τοῦ τριακοστοῦ. 2. Τὸ μὴ γίγνεσθαι τοὺς ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, ἢ ἄλλους ἐκ τοῦ *βήματος*, παρανύμφους, ἢ ἀναδόχους τῶν βαπτιζομένων. Πλείονα ὡσαύτως ἐρρυθμίσθησαν ζητήματα διὰ τοῦ ἀπὸ 1663 συνοδικοῦ τόμου τῶν τεσσάρων πατριαρχῶν[5], δι᾽ οὗ πέντε καὶ εἴκοσιν ἀποκρίσεις ἐπὶ ἐρωτημάτων κανονικῶν ἐδόθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ Νοεμβρίου 1806 τόμου τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Ε΄ ἐρρυθμίσθησαν ὡσαύτως πλείονα ζητήματα ἐν δέκα κεφαλαίοις[6].

VII. Ἐκδίδοται εἴτε 1. ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, εἴτε 2. κατ᾽ αἴτησιν, καὶ δὴ ἢ Α΄ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ὡς πρὸς λύσιν κανονικῶν ἐρωτημάτων, ὡς ὁ μνημονευθεὶς ἀπὸ 1663 τόμος τῶν τεσσάρων πατριαρχῶν, ὅστις περιέχει *κανονικὰς ἀποκρίσεις* ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσι ἐρωτημάτων[7] ἢ Β΄ πολιτικῆς ἀρχῆς. Οὕτως ὁ ἀπὸ 29 Ἰουνίου 1850 τόμος περὶ ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐκκλησίας τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἐξεδόθη κατ᾽ αἴτησιν τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως *«ἀκούσαντες διὰ τῶν ἐπισήμων γραμμάτων τῶν ἐπισταλέντων ἡμῖν παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς ὑπουργείου τοῦ θεοσώστου κράτους τῆς Ἑλλάδος, τήν τε περὶ τούτου αἴτησιν τοῦ ἐκεῖ σύμπαντος εὐλα-*

---

[1] Αὐτ. σ. 11-19.

[2] Αὐτ. σ. 164 - 175.

[3] Κανονικὸν δίκαιον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων, σ. 78 ἑπ.

[4] Συντ. 5, σ. 19 ἐν τέλει.

[5] Π. Ε. 3, σ. 93 ἑπ.

[6] Κ. Δ. 2, σ. 106 ἑπ.

[7] Π. Ε. 8, σ. 93 ἑπ.

βεστάτου κλήρου καὶ τὴν συντρέχουσαν ἐπιθυμίαν παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ»[1].

VIII. Ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ Π. καὶ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων. Ἀλλ' ἔστιν ὅτε 1. καὶ ὑπ' ἄλλων πατριαρχῶν ἐν ἐνεργείᾳ, ὡς καὶ πρῴην, ὅτε οὗτοι ὑπογράφοντες δηλοῦσιν ὅτι *συναποφαίνονται*[2]. Ἢ 2. καὶ ὑπὸ ὀφφικιαλίων τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Οὕτως ὁ ἀπὸ Μαΐου 1641 τόμος τοῦ Π. Παρθενίου τοῦ Α' περὶ καταργήσεως τῶν *ζητειῶν* τοῦ κλήρου περιέχει πρὸς ταῖς ὑπογραφαῖς τοῦ Π. καὶ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων καὶ τὰς ὑπογραφὰς ὀκτὼ ὀφφικιαλίων τῆς Μ. ἐκκλησίας[3]. Ἢ 3. καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, δι' οὗ τῆς ὑπογραφῆς κατησφαλίζετο ὁ συνοδικὸς τόμος, ὡς ὁ ἀπὸ Μαΐου 1016 συνοδικὸς τόμος τοῦ Π. Σεργίου τοῦ Β'[4].

IX. Περιέχει ἔστιν ὅτε τὴν βεβαίωσιν τῶν ὑπογραφόντων ὅτι τὰ ἀποφασισθέντα συνᾴδουσι τοῖς κανόσιν. Τοιαύτην βεβαίωσιν περιέχει λ. χ. ὁ ἀπὸ 1663 τόμος τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Διονυσίου, Ἀλεξανδρείας Παϊσίου, Ἀντιοχείας Μακαρίου καὶ Ἱεροσολύμων Νεκταρίου[5].

X. Καταστρώννυται ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς διηνεκῆ ἀσφάλειαν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΗ ΜΕΛΟΥΣ

ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΑ.—Ἐδαφολογικὴ ἔρευνα ἐν τῇ περιοχῇ Σίνδου (Τεκελῆ) Μακεδονίας, *ὑπὸ* ***Ἰ. Γ. Παπουτσοπούλου****. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ κ. Ἀλεξ. Βουρνάζου.

Προκειμένου νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν περιοχὴν Σίνδου (Τεκελῆ) τῆς Μακεδονίας ὁ Κεντρικὸς Σταθμὸς τοῦ Ἰνστιτούτου Βάμβακος καὶ πρὸς ἀποφυγὴν σφαλμάτων κακῆς ἐκλογῆς ἐδαφικῶν ἐκτάσεων, προοριζομένων δι' ἐπιστημονικὸν πειραματισμὸν κολοσσιαίας διὰ τὴν χώραν ἡμῶν σημασίας, ἀνετέθη ἡμῖν ἡ ἐκτέλεσις τῆς προκειμένης ἐδαφολογικῆς ἐρεύνης, τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα ἀνακοινοῦμεν ἐν συνόψει κατωτέρω.

[1] Σύντ. **5**, σ. 177 ἑπ.

[2] Τὸν ἀπὸ 29 Ἰουνίου 1850 τόμον περὶ ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐκκλησίας τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ὑπέγραψαν πρὸς τοῖς συνοδικοῖς ἀρχιερεῦσιν ὁ Π. Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος ὁ ΣΤ' μετὰ πέντε πατριαρχῶν πρῴην Κωνσταντινουπόλεως, καὶ δή, Κωνσταντίου τοῦ Α', Κωνσταντίου τοῦ Β', Γρηγορίου τοῦ ΣΤ', Γερμανοῦ τοῦ Δ', Ἀνθίμου τοῦ Δ' καὶ ὑπὸ τοῦ Π. Ἱεροσολύμων Κυρίλλου.

[3] Π. Ε. **3**, σ. 292-293.

[4] Ὅρα Βαλσαμῶνος ὑπόμνημα εἰς κανόνα ιγ' τῆς ζ' οἰκουμενικῆς συνόδου. Συντ. **2**, σ. 614.

[5] Π. Ε. **3**, σ. 118.

* **JOHANNES PAPOUTSOPOULOS. — Bodenkundliche Untersuchungen in der Feldmark Sindon (Tekeli) in Mazedonien.**